

**Польщак А.Л.**

*аспірант,*

*Національний університет «Києво-Могилянська академія»*

**ІДЕЙНА СВОЄРІДНІСТЬ ТВОРЧОСТІ Ф. МОРІАКА  
ЯК ПИСЬМЕННИКА ФРАНЦУЗЬКОГО  
«КАТОЛИЦЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ»**

Франсуа Моріак – нобелівський лауреат та один із найвизначніших представників французького «католицького відродження» в літературі. Його творчість, позначена безперечною своєрідністю, найбільш повно вписується в контекст цього літературного напрямку, який є важливим феноменом духовного та літературного життя, одним із значних художніх явищ та до якого також як найбільш видатні письменники належать Ш. Пегі, П. Клодель, Ж. Бернанос, Ж. Грін. Після епохи позитивізму та торжества атеїзму (яка зокрема знайшла своє вираження в творчості Е. Золя, А. Франса, братів Гонкурів, Г. Мопассана, Г. Флобера), які поширилися в попередні століття, несподіваним виявився резонанс і вплив письменників-католиків. Причину такого резонансу слід шукати в кризі наукового світогляду, морально-етичній кризі [4, с. 121], великою мірою внаслідок потрясіння від першої світової війни. Одних засад розуму виявилось недосить, щоб дати людині не лише сенс життя, а й відчуття цього життя.

Письменники французького «католицького відродження» були шоковані сучасним матеріалістичним поглядом на життя. Однак, на відміну від, скажімо, А. Рембо чи символістів, письменників, які втратили надію і не бачили жодних перспектив для людства, вони знайшли вихід для себе в прийнятті католицизму, а ширше кажучи віри. Дослідниця творчості П. Еммануеля М. А. О'Нейл у своїй книзі окреслює домінуючу ідею «католицького відродження», яка є провідною не лише для письменників-католиків кінця двадцятого століття, а й для письменників-католиків моріаківської доби: «усвідомлюючи загальну потребу релігійної віри, Еммануель висуває християнство як єдиний відповідний та найбільш ефективний антидот від атеїзму та матеріалізму двадцятого століття, які на його думку, є найбільш руйнівними хворобами, якими вражене європейське суспільство його доби [9, с. 13]». Ліком проти матеріалізму «католицьке відродження» бачить усвідомлення важливості ролі духовного, проти атеїзму – ствердження важливості ролі релігії, значення якої великою мірою виявляється в контексті теми духу і плоті, що органічно відображається також у творчості Ф. Моріака [6, с. 28-29].

Уже в першому романі Ф. Моріака «Дитина в ланцюгах» для його героя Жана-Поля постає питання сенсу життя, який він шукає в тому числі в ідеях непевної релігійно-політичної організації. Перший з ранніх романів Ф. Моріака, який приніс йому літературну славу «Поцілунок, дарований прокаженому», представляє читачу головного героя Жана Пелуейра, який опиняється в ситуації в ситуації протистояння з ідеями Ніцше. Випробування ідей Ніцше в своєму житті закінчуються для героя тим, що він повертається до християнства, яке на протигагу німецькому філософу протистоїть жорстокості до слабких.

Іншою точкою відштовхування, яку важливо відзначити, є для Моріака З. Фрейд. Хоч Моріак і познайомився з творами Фрейда ближче до кінця свого життя, ідеї Фрейда були розповсюджені у французькому суспільстві [5, с. 6], і, до того ж, письменник цікавився психоаналізом [11, с. 605]. «Тереза в лікаря» є своєрідною творчою художньою рефлексією над фрейдизмом, який терпить фіаско перед обставинами реального людського життя та потребами душі. Ідея духовного сенсу життя людини яскраво прослідковується і в останньому романі Ф. Моріака «Старосвітський хлопчина». Безсеновне вбивство молодій дівчини, ще дитини Жанети після звалтування Ален, головний герой роману не може пояснити ніяк як тільки через паралель з невинною смертю Спасителя.

Для Ш. Пегі, який виріс в атмосфері провінційної побожності, перехід під час навчання в Паризькому університеті з позицій Католицької ортодоксії до гуманістичного соціалізму закінчився розчаруванням у французькому соціалізмі дев'яностих. У своїх духовних пошуках письменник рухається в сторону своєрідного містичного католицизму. Ш. Пегі у питанні розуміння сенсу людського життя не мислить людину поза духовними категоріями, зокрема поза категорією спасіння, яке пов'язане з проявами Божественної благодаті [3, с. 207-208].

Для П. Клоделя особливо важливим у християнській релігії було те, що вона принесла в світ не лише радість, а й сенс [1]. Сенс, який Клодель бачить у світі, надає сенсу і людському життю також, який виражається передусім у духовному вимірі людського існування. Так, наприклад, назва одної з найвідоміших драм письменника «Благовіщення Марії» символічно пов'язує події, котрі відбуваються у творі, із подією з християнської історії спасіння – вочленення Христа. У самій п'єсі також ідеться про проблеми людського духовного життя – вміння довіряти і прощати, вірити і віднаходити найважливіше в житті.

Пошук сенсу життя в Ж. Бернаноса виводить нас в царину духовності, яка разом із духом дитинства та надії [10, с. 46] протистоїть невірству, механістичному та стерильному світу [8, с. 40-41], водночас передаючи власний духовний досвід письменника [7, с. 85]. Відомий

французький філософ-персоналіст Е. Муньє підкреслює природність присутності надприродного в світі творів Бернаноса, пов'язуючи з цим присутність божественного життя в бернаносівській людині і зокрема в священику: «І якщо головною діючою особою в книжках Бернаноса є священик, то він зовсім не з тих персонажів, які цураються спільного для всіх життя, перебуваючи поза ним – над ним чи поряд з ним: як Христос, про безсмертя якого він свідчить, священик є головною фігурою, людиною, якою їй слід бути, найбільш типовою і найзвичайнісінькою, оскільки на нього покладено те, в чому і полягає покликання людини, а саме – якнайтісніше поєднати повноту людського життя з повнотою життя божественного [2, с. 169]».

Отже, Ф. Моріак, як і інші письменники французького «католицького відродження» усвідомлює загальну потребу релігійної віри, вбачаючи в християнстві єдиний відповідний та найбільш ефективний антидот від атеїзму та матеріалізму двадцятого століття. Твори письменників-католиків є категоричним запереченням ідеї випадковості чи механічності всесвіту, стверджують глибокий духовний зміст людського життя, яке має своєю основою божественні любов та благодать.

### Список використаних джерел:

1. Клодель П. Религия и поэзия [Електронний ресурс] / П. Клодель (цит. по изданию: Клодель, Поль. Избранные стихотворения) ; [пер. с англ. М. Гринберга]. – М.-СПб.: Новая литература. – Итларь, 1992. – С. 54-63 // Кафедра истории зарубежной литературы филологического факультета МГУ. – Режим доступа: <http://forlit.philol.msu.ru/lib-ru/klodel1-ru>.
2. Муньє Э. Исторический сверхнатурализм. Жорж Бернанос [Електронний ресурс] / Э. Муньє // Муньє Э. Надежда отчаявшихся. – С. 168-208. – Режим доступа: [http://www.krotov.info/lib\\_sec/13\\_m/mun/je\\_2.htm](http://www.krotov.info/lib_sec/13_m/mun/je_2.htm).
3. Пеги Ш. Дополнительная заметка о Декарте и картезианской философии / Пеги Ш. // Ш. Пеги. Избранное. Проза. Мистерии. Поэзия; [пер. с фр. ]. – М.: Русский путь, 2006. – С. 201-231.
4. Derdziak L. Społeczno-wychowawczy aspekt działalności duszpasterskiej błogosławionego Hryhoriya Łakoty (1908-1950) Biskupa pomocniczego greckokatolickiej diecezji przemyskiej / Derdziak L. // Lwów: Liga-Press, 2010. – 323 с.
5. Flower J. E. Introduction [Електронний ресурс] / J. E. Flower // FrançoisMauriac: Psycholectures. European Studies / ред. J. E. Flower. – Exeter : University of Exeter Press, 1995 – С. 5-8. – Режим доступа: [https://books.google.com.ua/books?id=I7eeXWTNsDsC&dq=mauriac+freud&hl=ru&source=gbs\\_navlinks\\_s](https://books.google.com.ua/books?id=I7eeXWTNsDsC&dq=mauriac+freud&hl=ru&source=gbs_navlinks_s).
6. Irwin N. F. Le Christianisme de Mauriac dans Toute Son Oeuvre [Електронний ресурс] / Irwin N. F.– 1938.– 109 с. // McGill UniversityLibrary

and Collections. – Режим доступу: [http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder\\_id=0&dvs=1461247386907~795&usePid1=true&usePid2=true](http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder_id=0&dvs=1461247386907~795&usePid1=true&usePid2=true).

7. Lorimiere F. Expérience spirituelle et écriture chez Bernanos. Expérience spirituelle et écriture dans le «Journal d'un curé de campagne», de Georges Bernanos [Електронний ресурс] / Lorimiere F. – 103 с. // McGill University Library and Collections. – Режим доступу: [http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder\\_id=0&dvs=1461248414556~583&#search=«bernanos»&usePid1=true&usePid2=true](http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder_id=0&dvs=1461248414556~583&#search=«bernanos»&usePid1=true&usePid2=true).

8. Nelson A. J. Ambiance spirituelle de Georges Bernanos d'après les Themes de ses Romans [Електронний ресурс] / Nelson A. J. – 1951. – 173 с. // McGill University Library and Collections. – Режим доступу: [http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder\\_id=0&dvs=1461252590112~235&#search=«bernanos»&usePid1=true&usePid2=true](http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder_id=0&dvs=1461252590112~235&#search=«bernanos»&usePid1=true&usePid2=true).

9. O'Neil M. A. From Babel to Pentecost: The Poetry of Pierre Emmanuel [Електронний ресурс] / O'Neil M. A. – McGill-Queen's Press – MQUP, 2012. – 296 с. // Google Книги. – Режим доступу: [https://books.google.com.ua/books?id=uyeIIIn0qJw4C&dq=jouve+catholic+revival+in+literature&hl=ru&source=gbs\\_navlinks\\_s](https://books.google.com.ua/books?id=uyeIIIn0qJw4C&dq=jouve+catholic+revival+in+literature&hl=ru&source=gbs_navlinks_s).

10. Ouellette J. Écrire à partir de la fin : Georges Bernanos et le roman de combat:Thèse de Doctorat soumise à la Faculté des études supérieures et de la recherche en vue de l'obtention du diplôme de Doctorat ès Lettres Département de langue et littérature françaises [Електронний ресурс] / Ouellette J. – Montréal, 2005. – 287 с. // McGill University. Library and Collections. – Режим доступу: [http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder\\_id=0&dvs=1418049791015~268](http://digitool.library.mcgill.ca/webclient/StreamGate?folder_id=0&dvs=1418049791015~268).

11. Roux A. Présence, formes et enjeux du démoniaque dans le roman catholique de l'entre-deux-guerres (François Mauriac, Georges Bernanos, Julien Green): thèse pour obtenir le grade de Docteur. Littératures. Spécialité Littérature française [Електронний ресурс] / Roux A. – Université Paris-Est, 2014. – 1065 с. // Le serveur TEL (thèses-en-ligne). – Режим доступу: <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01168240>.

**Yakushenko A.V.**

*Student,*

*Mariupol State University*

## **THE WRITERS-FORETELLERS**

There are a lot of works in the world literature, the artistic significance of which is not so important than the intellectual one.

We know a lot of examples of books that contain the description of the inventions that became real 50, 100 or even more years later after the book's publication.